

รายงานปี 2550

เรื่อง: กองทุนบำนาญมีวิธีปฏิบัติอย่างไรให้เป็นนักลงทุนที่มี

ความรับผิดชอบ

รายงานฉบับนี้จัดทำโดย The United Nations Environment Programme Finance Initiative (UNEP FI) และ The United Kingdom Social Investment Forum (UKSIF) ในช่วงไตรมาสที่ 3 และ 4 ของปี 2549 มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมแนวปฏิบัติการเป็นนักลงทุนที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมของกองทุนบำนาญชั้นนำ

ผู้จัดทำได้ศึกษาแนวปฏิบัติของกองทุนบำนาญชั้นนำจำนวน 25 แห่งทั่วโลก และคัดเลือกแนวปฏิบัติของกองทุนบำนาญ 15 แห่งที่มีวิธีปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์และก้าวล้ำในการเป็นนักลงทุนที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และมีหลักธรรมาภิบาล เผยแพร่เพื่อเป็นตัวอย่างให้ทราบเมื่อเดือนเมษายน 2550 ที่ผ่านมา

กองทุนบำนาญทั้ง 15 แห่ง ประกอบด้วยกองทุนบำนาญในยุโรป อเมริกาเหนือ ออสเตรเลีย บราซิล และ กบข.

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)

1. ลักษณะระบบบำนาญ

ประเทศ : ไทย

เว็บไซต์ : <http://www.gpf.or.th>

ผู้ให้สัมภาษณ์ : นายชาญชัย ศุภศิริ ผู้อำนวยการฝ่ายธรรมาภิบาลและกำกับกิจกรรมองค์กร

ระบบบำนาญ : กบข. เป็นน้ํากองทุนสถาบันรายใหญ่ที่สุดรายหนึ่งของประเทศไทยก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2540 เป็นระบบที่มีการกั้เงินออมออกมาตั้งเป็นกองทุน ผู้เกษียณจะได้รับเงินตามอัตราการออมและดอกผลที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากเงินบำนาญที่กำหนดไว้ในระบบเดิม กองทุนมีรูปแบบการบริหารแบบเอกชน ได้รับความอิสระในการบริหารงานจากกระทรวงการคลัง สมาชิกสะสมเงินในอัตราร้อยละ 3 ของเงินเดือนและรัฐจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนในอัตราเดียวกัน

เงินกองทุน : ประมาณ 9 พันล้านเหรียญ สหรัฐ. แยกเป็นการลงทุนในตราสารหนี้ไทย (68%) ตราสารหนี้โลก (9%) ตราสารทุนไทย (13%) ตราสารทุนโลก (1%) อสังหาริมทรัพย์ (3%) และการลงทุนทางเลือก (6%) กบข. เริ่มขยายการลงทุนไปต่างประเทศเมื่อปี 2548 และอยู่ระหว่างดำเนินการแก้ไขกฎหมายให้สามารถเพิ่มสัดส่วนการลงทุนในหุ้นและต่างประเทศได้มากขึ้น การบริหารเงินกองทุนดำเนินการโดยสำนักงาน กบข. และผู้จัดการกองทุนภายนอก

สมาชิกกองทุน : ข้าราชการจำนวน 1.1 ล้านคน ประกอบด้วย ข้าราชการพลเรือน ครู ทหาร ตำรวจ ข้าราชการในสภาและในกระบวนการยุติธรรม

2. หลักการและเหตุผลของการลงทุนที่มีความรับผิดชอบ

กบข. เป็นนักลงทุนระยะยาวและเป็นนักลงทุนรายใหญ่ที่สุดของประเทศรายหนึ่ง นอกเหนือจากการสร้างผลตอบแทนที่ดีที่สุดให้กับสมาชิก กบข. มีเจตนารมณ์ที่จะสร้างบทบาทในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยหนึ่งในแนวทางที่สำคัญคือ การส่งเสริมหลักปฏิบัติการลงทุนที่ดีในประเทศไทย เพราะเชื่อว่าการพัฒนาระบบบำนาญอย่างยั่งยืน จะช่วยให้การจัดการกองทุนมีความรอบคอบรัดกุมและเสริมสร้างตลาดการเงินของประเทศให้แข็งแกร่ง การตัดสินใจลงทุนของ กบข. ไม่เพียงมีผลต่อราคาหลักทรัพย์ แต่ยังมีผลถึงการปฏิบัติหน้าที่ของบริษัทต่างๆในตลาดการลงทุน

กบข. ตระหนักดีว่าการที่จะสร้างองค์กรให้มีความน่าเชื่อถือ สร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิกและได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ กบข. จะต้องเป็นองค์กรที่มีการกำกับดูแลที่ดีในมาตรฐานระดับสูง กบข. จึงใช้แนวทางการกำกับดูแลที่ดีถือเป็นหลักปฏิบัติในดำเนินงาน โดยแยกออกเป็น 2 มิติ มิติแรก เป็นการกำกับตัวเองในฐานะผู้บริหารกองทุนที่ต้องรับผิดชอบต่อสมาชิก และมิติที่สองในฐานะนักลงทุนที่มีความรับผิดชอบ โดยการพิจารณาการกำกับดูแลที่ดีของบริษัทที่จะเข้าไปลงทุน

กบข. เชื่อว่าบริษัทที่มีการกำกับดูแลที่ดี จะสามารถจัดโครงสร้างการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารได้เป็นอย่างดีและมีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น กบข. เล็งเห็นการกำกับดูแลที่ดีเป็นรากฐานสำคัญต่อการเติบโตในระยะยาวของบริษัทต่างๆ และสร้างความเข้มแข็งให้กับตลาดทุน ตลอดจนช่วยพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยรวม

กบข. ได้แสดงถึงความโปร่งใสโดยกำหนดแนวทางการกำกับดูแลที่ดีของตนเองไว้ใช้และส่งเสริมให้บริษัทที่เข้าไปลงทุน สถาบันการเงินที่ให้บริการกับ กบข. นักลงทุนสถาบันใน

ประเทศและภูมิภาคเอเชีย ตลอดจนนักลงทุนรายย่อยยึดถือความเหมาะสมและให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลที่ดี

นโยบายการลงทุนของ กบข. มีพื้นฐานจากแนวปฏิบัติที่ดีในเรื่องต่างๆ เพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินกิจกรรมใดๆ กระทำเพื่อผลประโยชน์ของสมาชิกและประเทศชาติ คณะกรรมการ กบข. ได้กำหนดแนวทางการดำเนินธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อสร้างความเชื่อมั่นของ กบข. ให้กับสังคม ซึ่งครอบคลุมเรื่องสำคัญต่างๆ ดังนี้

- เคารพสิทธิมนุษยชน
- ต่อต้านการใช้แรงงานเด็กและการบังคับใช้แรงงาน
- รักษามาตรฐานการจ้างงานของกองทุนไม่ให้อด้อยกว่ามาตรฐานที่ใช้ในประเทศ
- จัดให้มีระบบบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับกองทุน
- ส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องในสังคมการลงทุนตระหนักสิ่งแวดล้อมมากขึ้น
- ไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองที่ไม่เหมาะสม
- ผลักดันให้หุ้นส่วนธุรกิจ ประยุกต์ใช้แนวทางการดำเนินธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม
- พัฒนาและประยุกต์ใช้กำกับดูแลตนเองให้มีประสิทธิภาพ
- เปิดเผยข้อมูลสำคัญ เชื่อถือได้ เป็นประจำและทันการที่เกี่ยวกับกิจกรรมกองทุน โครงสร้างกองทุน ฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน

กบข. ได้ร่วมลงนามแสดงเจตนารมณ์กับหน่วยงานขององค์การสหประชาชาติ (UNPRI) ในการดำเนินธุรกิจ โดยพิจารณาผลกระทบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม

และหลักทรัพย์มาภิบาลของกิจการต่างๆที่ กบข. เข้าไปลงทุนและสถาบันการเงินที่ปฏิบัติหน้าที่ให้กองทุน ซึ่งเจตนาธรรมณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมของ กบข.

3. กลยุทธ์การลงทุนที่มีความรับผิดชอบต่อ

กิจการที่ไม่ส่งเสริมการลงทุน

กบข. ลงทุนในกิจการที่สร้างผลตอบแทนให้สมาชิกและเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ การตัดสินใจลงทุนต้องมั่นใจว่ากิจการที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมดังต่อไปนี้จะไม่ได้รับการสนับสนุน

- ก่อให้เกิดปัญหามลภาวะและสิ่งแวดล้อม
- ขัดต่อกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา
- ขัดต่อศีลธรรมและจารีตประเพณีอันดี
- เป็นภัยต่อสังคมและความมั่นคง
- ไม่โปร่งใส และไม่สามารถอธิบายต่อบุคคลภายนอกได้

ตัวอย่างเช่น กบข. มีนโยบายไม่ลงทุนในธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องจากการเสพติดเครื่องดื่มมีน้ำตาลต่อคุณค่าอันดีงามของคนไทยโดยส่วนใหญ่ และอาจทำลายความรู้สึกที่ดีของสมาชิกผู้เป็นเจ้าของเงินหากตัดสินใจลงทุน

การประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี

เมื่อ 6 ปีที่ผ่านมา กบข. ได้พัฒนาการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทที่ กบข. เข้าไปลงทุน โดยนำหลักปฏิบัติของ OECD มาประยุกต์ใช้ การประเมินใช้กับ

บริษัทในประเทศที่ กบข. ถือครองหุ้นอยู่ในพอร์ตการลงทุนที่คาดหวังผลตอบแทนสูงกว่าตัววัดเทียบ เกณฑ์การประเมินครอบคลุมเรื่องสิทธิของผู้ถือหุ้น คุณภาพและความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัท การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส ผลการประเมินจะเป็นปัจจัยต่อการกำหนดเป้าหมายราคาหลักทรัพย์ บริษัทที่มีผลการประเมินดีจะได้รับการปรับเพิ่มเป้าหมายราคาประมาณ 10-20% และหากผลประเมินต่ำก็จะปรับลด การประเมินจะทำการเป็นประจำรายปี โดยที่ กบข. ได้เปิดเผยเกณฑ์การประเมินไว้ในเว็บไซต์และสงวนผลประเมินไว้ในสำนักงาน

สำหรับการพิจารณาตัดสินใจลงทุนในหุ้นกู้ กบข. ก็จะคำนึงถึงคุณภาพของการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทผู้ออกหุ้นกู้

นอกจากนั้น กบข. ยังพิจารณาการกำกับดูแลกิจการที่ดีของผู้จัดการทุนภายนอกและผู้ดูแลทรัพย์สินที่ กบข. จะใช้บริการ โดยจะพิจารณาเรื่องมาตรฐานจรรยาบรรณหลักปฏิบัติในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อในการดูแลเงินกองทุน หลักปฏิบัติที่ป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และการปฏิบัติต่อลูกค้าอย่างเป็นธรรมสมเหตุสมผล

ประเด็นด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

การที่ กบข. นำแนวคิดการดำเนินธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินงาน รวมทั้งได้ลงนามแสดงเจตนารมณ์การเป็นนักลงทุนที่มีความรับผิดชอบต่อองค์การสหประชาชาติ (UNPRI) กบข. ได้ขยายการให้ความสำคัญเพิ่มจากเรื่อง การกำกับดูแลที่ดีให้ครอบคลุมถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม ปัจจุบัน กบข. อยู่ระหว่างจัดทำแนวทางการดำเนินธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ในการลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ แนวทางดังกล่าวจะครอบคลุมเนื้อหาตามหลักปฏิบัติของ OECD เช่น การเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม การต่อต้านการให้สินบนและการคุ้มครองผู้บริโภค

เป็นต้น ทั้งนี้ กบข. จะแจ้งให้ผู้จัดการกองทุนภายนอกได้รับทราบนโยบายดังกล่าวและขอให้นำไปปฏิบัติ

การออกเสียงประชุมผู้ถือหุ้น

กบข. ใช้สิทธิออกเสียงในการประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในประเทศที่ลงทุนโดยสำนักงานและผู้จัดการกองทุนภายนอก โดยยึดปฏิบัติตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดีและแนวทางการออกเสียงประชุมผู้ถือหุ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการกำกับดูแลที่ดีของ OECD และแนวทางการออกเสียงประชุมผู้ถือหุ้นของกองทุนบำนาญในสหรัฐอเมริกา เนื้อหาครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับการแต่งตั้งกรรมการและผู้สอบบัญชี ค่าตอบแทนกรรมการ การเสนอขายหลักทรัพย์แก่กรรมการและพนักงาน การทำรายการระหว่างกันในกลุ่มบริษัท และการออกหุ้นเพิ่มทุน เป็นต้น แนวทางดังกล่าวได้เผยแพร่ให้สาธารณชนทั่วไปทราบในเว็บไซต์ กบข.

กบข. จะแจ้งให้บริษัททราบล่วงหน้าทางโทรศัพท์ กรณีที่ออกเสียงลงคะแนน “ไม่เห็นด้วย” เพื่ออธิบายเหตุผลและฟังคำอธิบายจากบริษัท กบข. เปิดเผยจำนวนบริษัทที่ กบข. ออกเสียงและเหตุผลการคัดค้านในประเด็นต่างๆ ให้สาธารณชนทั่วไปทราบทางหนังสือพิมพ์และเว็บไซต์ ตัวอย่างเช่น ในปี 2548 กบข. ใช้สิทธิออกเสียงการประชุมผู้ถือหุ้น 84 บริษัท โดยออกเสียง “ไม่เห็นด้วย” กับการเสนอขายหลักทรัพย์แก่กรรมการและพนักงานจำนวน 5 แห่ง เนื่องจากโครงการดังกล่าวให้ผลประโยชน์กับพนักงานเกินความเหมาะสม

กบข. เชื่อว่าการใช้สิทธิออกเสียงเป็นเครื่องมือในการปกป้องสิทธิประโยชน์ของผู้ถือหุ้น ซึ่งตามกฎหมายมีเครื่องมือดังกล่าวอยู่ไม่มาก กบข. จึงส่งเสริมให้ผู้ถือหุ้นรายอื่นๆ ไปใช้สิทธิการออกเสียงในการประชุมผู้ถือหุ้น

การรณรงค์ให้ปฏิบัติ

กบข. พยายามผลักดันให้บริษัทที่ กบข. เข้าไปลงทุนปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลที่ดี โดยชักจูงประเด็นต่างๆ ในการประชุมผู้ถือหุ้น และเสนอเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติให้เหมาะสม อีกทั้ง กบข. ยังส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการกำกับดูแลที่ดีในสังคมการลงทุน โดยร่วมสัมมนาระดมสมองและนั่งเป็นคณะทำงานให้กับหน่วยงานกำกับดูแลของประเทศและในบางโอกาสได้ร่วมกำหนดแนวปฏิบัติที่ดีนอกกรอบอาณาจักร

ความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ

กบข. ให้ความร่วมมือกับนักลงทุนต่างๆ เช่น บริษัทประกันภัย เพื่อผลักดันให้เกิดธรรมาภิบาลทั้งในระดับองค์กรและภาพรวมของตลาด กบข. เชื่อว่าความร่วมมือระหว่างนักลงทุนจะช่วยยกระดับมาตรฐานธรรมาภิบาลในตลาดทุนของประเทศ

กบข. เป็นหนึ่งในนักลงทุนสถาบันที่ร่วมสร้างแนวปฏิบัติการเป็นนักลงทุนที่มีความรับผิดชอบต่อองค์การสหประชาชาติ (UNPRI) และได้ร่วมลงนามแสดงเจตนารมณ์ดังกล่าว เมื่อเริ่มประกาศใช้หลักเกณฑ์